

WIEDZA DLA KAŻDEGO

Biblioteka jako miejsce edukacji ekonomicznej

Zarządzanie domowym budżetem, wybór rachunku bankowego, racjonalne oszczędzanie środków, zaciąganie kredytu, dokonywanie zakupów, inwestowanie swoich pieniędzy – to tylko kilka przykładów sytuacji z codziennego życia, w których przydatna jest wiedza ekonomiczna. Oprócz zagadnień związanych z finansami osobistymi, znajomość co najmniej podstaw ekonomii potrzebna jest również w życiu zawodowym np. przy poszukiwaniu pracy i planowaniu swojej kariery, a przy zakładaniu i prowadzeniu własnej firmy jest wręcz nieodzowna.

Najczęściej pewnych zagadnień związanych z ekonomią (czym jest pieniądz, jaką ma wartość, jak gospodarować otrzymanym „kieszonkowym”) uczone są już dzieci w wieku przedszkolnym. Jak wskazuje [Sabina Kołodziej](#) „Współcześnie dzieci coraz szybciej stają się aktorami świata ekonomii – już w wieku 4 lat część z nich dysponuje własnymi pieniędzmi, prawie 90% w wieku 11–18 lat regularnie otrzymuje kieszonkowe (...). Wskazuje to na wagę, z jaką należy obecnie traktować socjalizację ekonomiczną najmłodszych. Nabywanie wiedzy ekonomicznej przez dzieci ma miejsce od wczesnego dzieciństwa, gdy dzieci, towarzysząc rodzicom podczas codziennych zakupów, obserwują podejmowane przez nich działania i decyzje. W miarę rozwoju wzrasta aktywność własna dziecka, a w konsekwencji rozszerzają się możliwości pozyskiwania wiedzy i nabywania umiejętności ekonomicznych”. Kolejnym etapem jest zdobywanie wiedzy w trakcie edukacji szkolnej, m.in. w trakcie lekcji podstaw przedsiębiorczości. Sama edukacja szkolna wydaje się być jednak niewystarczająco efektywna, zarówno młodzież jak i dorośli zmuszeni są uzupełniać swoją wiedzę ekonomiczną, stąd duże pole do działania mają inne instytucje, w tym biblioteki.

Zależnie od możliwości danej biblioteki, a przede wszystkim potrzeb jej użytkowników i otoczenia w którym funkcjonuje, informacja ekonomiczna może być uwzględniana w działalności w różnej skali. W dalszej części krótko przedstawione są przykłady instytucji o różnym stopniu profesjonalizacji i różnym zakresie działania – z zamiarem wskazania inspiracji i pomysłów.

BRITISH LIBRARY BUSINESS & IP CENTRE

kompleksowe centrum informacyjno-doradcze

[strona www](#)

Centrum skupia się na zagadnieniach biznesu oraz własności intelektualnej. Kieruje swoją działalność do właścicieli przedsiębiorstw, przedsiębiorców oraz wynalazców, ale jako część British Library jest też dostępne dla wszystkich zainteresowanych tematyką biznesu. Zapewnia bezpłatny dostęp do publikacji drukowanych oraz elektronicznych, między innymi raportów rynkowych, raportów rocznych, bazy danych ponad 144 mln firm, książek na temat zakładania i prowadzenia firmy, ponad 60 mln patentów. Na swojej stronie internetowej zamieszcza artykuły na temat rozpoczęcia

własnego biznesu i jego późniejszego rozwoju oraz na temat własności intelektualnej i ochrony praw autorskich. Udostępnia bazę „[Podstawy biznesu](#)” dla małych przedsiębiorstw, zawierającą odnośniki do przydatnych stron internetowych. Baza tworzona jest w formule Wiki – każdy może być jej użytkownikiem i twórcą. Przydatnym materiałem bibliograficznym są „[Przewodniki po przemyśle](#)”. Są to zestawienia materiałów (książek, czasopism, materiałów elektronicznych) poświęconych konkretnej gałęzi przemysłu, dostępnych w Centrum. Agenda prowadzi również [portal](#), którego celem jest zapewnienie dostępu do informacji naukowej z zakresu zarządzania i umożliwienie szybkiego wyszukiwania dla celów naukowych i badawczych.

Ważną częścią działalności są szkolenia i doradztwo. Organizowane są zarówno warsztaty i webinaria, jak również indywidualne sesje i rozmowy ze specjalistami. Wydarzenia edukacyjne odbywają się niemal codziennie (a w niektóre dni organizowanych jest kilka zajęć). Około 1/3 oferty to zajęcia darmowe, a 2/3 – płatne. Tematem zajęć grupowych (warsztatów) są między innymi: źródła informacji biznesowej i wyszukiwanie informacji, proces patentowy i wyszukiwanie patentów, własność intelektualna i ochrona praw oraz znaków towarowych, szereg zagadnień związanych z prowadzeniem biznesu (rejestracja firmy, marketing i PR, finansowanie, przedsiębiorczość społeczna, biznes międzynarodowy), zarządzanie produktem. W trakcie płatnych [indywidualnych sesji](#) można uzyskać porady np. odnośnie prowadzenia firmy, wprowadzania na rynek nowych produktów, czy zagadnień związanych z innowacjami i wynalazkami. Sesje trwają godzinę, na dany termin można zarejestrować się on-line – o zapotrzebowaniu na taki rodzaj usług świadczyć może fakt, że terminy spotkań na najbliższych kilka tygodni są już wykupione. Oferowana jest także zbliżona usługa bezpłatna – pracownicy centrum prowadzą „[klinikę informacyjną](#)” dla osób zakładających firmę i przedsiębiorstw we wczesnym stadium rozwoju. W trakcie godzinnych indywidualnych spotkań pracownicy udzielają informacji, wskazują instytucje i źródła, które pozwolą rozwinąć pomysł na biznes, stworzyć biznesplan i wprowadzić produkt na rynek. Aby wziąć udział w takiej sesji, ze względu na ekstremalnie wysokie zainteresowanie, chętni muszą przejść aż czterostopniowy proces aplikacji. Przedsiębiorcy o bardziej ugruntowanej pozycji na rynku (co najmniej 2 lata działalności) mogą uczestniczyć w spotkaniu z ekspertem. W ramach cyklu „[Zapytaj eksperta](#)” można aplikować o spotkanie z wybranym specjalistą. Biblioteka każdego miesiąca zapewnia kilku ekspertów zewnętrznych na kilka godzin, zbiera aplikacje od chętnych, wybiera osoby które mogą najwięcej skorzystać na spotkaniu i sugeruje im, z którym ekspertem najlepiej się spotkać.

Centrum prowadzi i współuczestniczy w programach wsparcia przedsiębiorczości. W ramach akcji „Innowacje dla rozwoju” skierowanej do małych przedsiębiorstw ulokowanych w Londynie, oferuje firmom trzymiesięczny program wsparcia przez specjalistów, którzy pomagają m.in. w rozwijaniu strategii firmy, redefiniowaniu modelu biznesowego, przygotowaniu strategii marketingowej i budowaniu marki a także w zagadnieniach związanych z własnością intelektualną oraz pozyskiwaniem i przetwarzaniem danych i informacji (*business intelligence* i *market intelligence*).

Jako biblioteka narodowa Centrum przeprowadziło również dwuletnią inicjatywę wspierającą usługi dla biznesu w innych bibliotekach Wielkiej Brytanii, mając na celu rozwój sieci centrów informacji biznesowej w bibliotekach publicznych. O swojej działalności oraz o wydarzeniach i

informacjach przydatnych dla swoich użytkowników instytucja informuje poprzez stronę internetową, rozsyłany newsletter, profile w portalach Facebook i Twitter. Posiada także [kanał w serwisie YouTube](#), ma konto w serwisie LinkedIn i prowadzi [blog](#) na temat przedsiębiorczości i innowacyjności.

CZYTELNIA INFORMACJI BIZNESOWEJ I EUROPEJSKIEJ WBP W KRAKOWIE

centrum informacyjne, wydzielona agenda w bibliotece

[strona www](#)

Powstała w 1997 roku, jako Centrum Informacji Biznesowej i Europejskiej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Jako agenda biblioteki publicznej kieruje swoją działalność do wszystkich zainteresowanych tematyką biznesu. Są to między innymi osoby prowadzące własną działalność gospodarczą lub myślące o jej założeniu, osoby poszukujące pracy, studenci, absolwenci oraz uczniowie szkół średnich. Czytelnia prowadzi wyłącznie bezpłatną dla odbiorców działalność informacyjną i edukacyjną. Gromadzone są książki, czasopisma, tworzone kartoteki zagadnieniowe (wycinki z prasy poświęcone konkretnym tematom z zakresu biznesu i Unii Europejskiej), w czytelni zapewniony jest również dostęp czterech elektronicznych baz danych – bazy Lex, Serwisu HR, Vademecum Głównego Księgowego opracowywanych przez Wydawnictwo Wolters Kluwer oraz bazy Biblioteka opracowywanej przez InforLex.

Dostęp do tych baz i udostępnienie czytelnikom ich treści wymaga wykupienia przez instytucje abonamentu, przy czym baza Inforlex Biblioteka ma funkcjonalności, które są dostępne bezpłatnie. Serwis ten obejmuje materiały związane z ekonomią, biznesem i prawem, [dostępny jest on-line](#) i daje możliwość przeszukiwania materiałów bez logowania się, tym samym baza może być więc bezpłatnie wykorzystywana do poszukiwań bibliograficznych. Wpisując w wyszukiwarce interesujący nas temat możemy np. szybko otrzymać spis przepisów prawnych dotyczących danego zagadnienia czy orzeczeń związanych z tematem. W przypadku czasopism (aktualnie około 30 tytułów) mamy dostęp do ich spisów treści. Korzystając z indeksu haseł pod wyszukiwarką można również otrzymać listę artykułów z czasopism na poszukiwany temat. Dział „prawo miejscowe” odsyła do dzienników urzędowych województw, z których to stron można pobrać treść poszczególnych dokumentów. W dziale „narzędzia” mamy dostęp do wybranych wskaźników i stawek, kalkulatorów opłat, wynagrodzeń i innych wartości, danych przedsiębiorstw (Monitor Polski B, Monitor Spółdzielczy B), zamieszczone są tam również odesłania do portali przeszukiwania rejestrów KRS, REGON, ksiąg wieczystych, CEDiG.

Pracownicy czytelni opracowują również bazy darmowych [zasobów on-line](#). Zamieszczane są w nich linki do stron, na których znajdują się publikacje, interesujące artykuły oraz informacje stanowiące uzupełnienie zbiorów czytelni. Bazy podzielone są tematycznie, można je przeglądać lub skorzystać z wyszukiwarki.

W ramach działalności edukacyjnej w czytelni odbywają się warsztaty i szkolenia. Część z nich prowadzą bibliotekarze, a część osoby i instytucje zewnętrzne w ramach bezpłatnej współpracy

z biblioteką. Organizowane są zajęcia związane z karierą zawodową prowadzone przez doradców z Urzędu Pracy (metody poszukiwania pracy, pisanie CV i listu motywacyjnego, zarządzanie własnym czasem), a we współpracy z prywatną firmą cykle zajęć edukacji ekonomicznej. Każdy taki cykl składa się ze 5–6 spotkań odbywających się w stałym terminie co miesiąc. Uczestnicy mogą brać udział we wszystkich zajęciach lub w wybranych warsztatach cyklu. Od 2013 r. odbyło się już 5 cykli – pierwszy ciąg zajęć poświęcony był edukacji finansowej, w kolejnym skupiono się na inteligencji finansowej, trzeci stanowił wstęp do inwestowania, tematem następnego była przedsiębiorczość, a w ostatnio zakończonym piątym cyklu uczestnicy rozwijali wiedzę na temat różnego typu inwestycji.

Bibliotekarze pracujący w czytelnii prowadzą także opracowane przez siebie zajęcia m. in. szkolenia pomagające w przygotowaniu się do rozmowy kwalifikacyjnej (praktyczne wskazówki o tym szkoleniu zamieściła w „Inspiracjach” Jagoda Nowak, w kolejnej inspiracji omówi zajęcia z wykorzystaniem gier symulacyjnych), dostępnych w internecie narzędzi i serwisów do poszukiwania pracy, procedury zakładania własnej działalności gospodarczej, źródeł i metod wyszukiwania informacji biznesowej. Biblioteka włącza się również w większe inicjatywy zewnętrzne, jak [Światowy Tydzień Przedsiębiorczości](#) czy [Ogólnopolski Tydzień Kariery](#). Tego typu wydarzenia są dobrą okazją do promowania bibliotek, jak również nawiązania kontaktów z innymi instytucjami pod kątem dłuższej współpracy.

INFORMACJA EKONOMICZNA W BIBLIOTEKACH BEZ DEDYKOWANEJ AGENDY

Tam, gdzie nie ma potrzeby wydzielania osobnej agendy dla informacji ekonomicznej, lub w niewielkich bibliotekach które nie mają takiej możliwości, zakres ten może być uwzględniany w toku wszystkich działań bibliotecznych.

Literaturę ekonomiczną publikują wydawnictwa skupiające się wyłącznie na tej tematyce (np. PWE, Difin, C.H.Beck, CeDeWu, Sigma, Key Text, ODDK, Słowa i Myśli, MT Biznes, Poltext, Placet, Studio EMKA, Forum Doradców Podatkowych, Wiedza i Praktyka, Kurhaus Publishing), jak również te o ogólnym profilu – do swojej oferty publikacje z zakresu ekonomii, gospodarki czy kariery włącza np. PWN, a niekiedy nawet Wydawnictwo Literackie (np. bestsellerowe „Sekrety ekonomii, czyli ile naprawdę kosztuje twoja kawa”) czy częściej Znak, książki biznesowe pod marką Onepress wydaje grupa Helion, serię ekonomiczną publikuje Wydawnictwo Krytyki Politycznej. Działalność wydawniczą prowadzą również instytucje związane z biznesem i gospodarką, m.in. Instytut Misesa, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne i liczne uczelnie wyższe. Część ukazujących się tytułów to publikacje fachowe i specjalistyczne, niemniej oferta tytułów popularnonaukowych i pisanych przystępnym, zrozumiałym dla „niewtajemniczonych” językiem jest również spora. Przy czym nadmienić należy, że książki ekonomiczne są, niestety, zazwyczaj dość drogie, a w poszukiwanych przez czytelników tematach można zauważyć pewne przemijające „mody”. Kilka lat temu dużym zainteresowaniem cieszyły się np. publikacje z zakresu wywierania wpływu, metod i technik perswazji, socjotechnik czy kryzysu gospodarczego, a obecnie już mniej czytelników pyta o te tematy, natomiast więcej osób poszukuje informacji m.in. o organizowaniu i prowadzeniu

szkoleń, coachingu, zakładaniu i zarządzaniu firmą, marketingu internetowym i mobilnym, e-biznesie. Popularne są również biografie światowej sławy biznesmenów i pisane przez nich książki. Mimo tego, choć niektóre zagadnienia ze swojej natury szybko tracą aktualność, to jest też znaczna część publikacji – tych na przykład poświęconych zagadnieniom teoretycznym czy podstawom ekonomii, która wolniej się dezaktualizuje.

Od kilku lat rośnie zainteresowanie literaturą ekonomiczną i zwiększa się rynek książki ekonomicznej, niekiedy pozycje z tego zakresu znajdują się nawet wśród bestsellerów, warto więc je włączać do księgozbiorów bibliotek. Wybierając książki warto zwrócić też uwagę na polskie nagrody w kategorii literatury ekonomicznej, wśród których wymienić można m.in.: nagrodę „[Economicus](#)” przyznawaną przez Dziennik Gazeta Prawna, [Nagrodę Banku Handlowego w Warszawie S.A.](#), nagrodę „Książka dla trenera” przyznawaną przez [Polskie Towarzystwo Trenerów Biznesu](#).

Bieżących informacji dostarczają przede wszystkim czasopisma – zarówno dzienniki (Puls Biznesu, Parkiet, Gazeta Prawna, dodatki tematyczne do „Rzeczpospolitej”), jak i renomowane miesięczniki, dwumiesięczniki i kwartalniki (m.in. Harvard Business Review Polska, Forbes, Brief, Gazeta Bankowa, Home&Market, Nieruchomości, Marketing i Rynek, Marketing w Praktyce, Media i Marketing, Personel i Zarządzanie). Wiele materiałów dostępnych jest również bezpłatnie w formie elektronicznej internecie – do wybranych e-booków i czasopism dostępnych w wersji elektronicznej łatwo dotrzeć przez wspomniane wcześniej [bazy zasobów on-line](#) opracowywane przez CIBiE WBP w Krakowie. Niektóre instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe, wydają bezpłatne materiały informacyjne i dydaktyczne, najczęściej są one udostępnione w wersji elektronicznej, ale warto zwracać się też o przekazanie publikacji drukowanych – przykładowo:

- Komisja Nadzoru Finansowego – [publikacje](#)
- Narodowy Bank Polski – [materiały edukacyjne](#) (u dołu strony), [dodatki edukacyjne](#) do czasopism
- Forum Obywatelskiego Rozwoju – [publikacje](#)
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – [publikacje](#)
- PKO Bank Polski – [czasopisma](#)
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości – [publikacje](#)

Wiele przydatnych, ciekawych i rzetelnych informacji zamieszczonych jest w portalach dedykowanych edukacji ekonomicznej. W publikowanych wcześniej inspiracjach i artykułach na labib.pl zaprezentowano portal [edufin.pl](#), wymieć można jeszcze np. [Portal Edukacji Ekonomicznej](#) tworzony przez Narodowy Bank Polski – oprócz artykułów, są tam dostępne m.in. gry i scenariusze lekcji – np. cykl zajęć dla szkół ponadgimnazjalnych, w którym zagadnienia ekonomiczne są tłumaczone w oparciu o prozę T. Pratchetta. Odnośniki do innych serwisów zamieszczam na końcu artykułu.

Edukacja ekonomiczna jest zagadnieniem na tyle szerokim, że daje bibliotekarzom duży wybór tematów zajęć, jakie mogą zorganizować w swoich instytucjach. Część z nich mogą poprowadzić sami opierając się na swojej wiedzy i umiejętnościach, przy innych korzystna może się okazać współpraca z osobami z zewnątrz. Potencjalni odbiorcy to również bardzo szeroka grupa – rozpoczynając od starszych dzieci, które np. mogą uczyć się podstawowych pojęć w trakcie gier

i zabaw, na osobach starszych kończąc, dla których np. przydatne mogą się okazać zajęcia wprowadzające w świat nowych technologii, ułatwiające korzystanie z bankowości elektronicznej lub przekazujące wiedzę o tym jak być bezpiecznym w świecie finansów, sprawdzać wiarygodność instytucji kredytowych i unikać różnego rodzaju oszustw i pułapek.

Biblioteki mogą również włączać się w zewnętrzne programy edukacji ekonomicznej. Wiele instytucji wzięło udział w programie Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego „[O finansach... w bibliotece](#)”, w trakcie webinarium w minioną środę zaprezentowano m.in. program Fundacji Wspomagania Wsi "[ABC przedsiębiorczości III](#)". Nie sposób nawet krótko opisać wszystkich inicjatyw, dlatego poniżej zamieszczam wyłącznie odnośniki do kilku przykładów, zachęcając równocześnie do dalszych poszukiwań i włączania się w różne działania edukacyjne – w tym do przeglądu strony Związku Banków Polskich (wymieniona w poniższej liście), gdzie zamieszczone jest między innymi obszerne zestawienie polskich programów edukacji ekonomicznej.

WYBRANE PORTALE, PROJEKTY I PROGRAMY EDUKACJI EKONOMICZNEJ

Narodowy Bank Polski

- realizowane projekty – [link](#)
- zasady dofinansowywania projektów – [link](#)
- portal „Obserwator Finansowy” – [link](#)

PKO Bank Polski

- Szkolne Kasy Oszczędności – [link](#)
- BravoBank (poradnik ekonomiczny dla dzieci) – [link](#)
- audycje „Słuchaj, Kalkuluj, Oszczędzaj” – [link](#)
- serwis „BankoMania” – [link](#)
- blog Bankowym Okiem – [link](#)

Bank Citi Handlowy

- Fundacja Kronenberga przy Banku Citi Handlowy – [link](#)
- akcja „Tydzień dla Oszczędzania” – [link](#)
- portal „Zrozum Finanse” – [link](#)

Fundacja Banku Zachodniego WBK

- program grantowy „Bank Ambitnej Młodzieży” – [link](#)

Ministerstwo Finansów

- działalność edukacyjna – [link](#)

Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości

- program „Bezpieczne wędrowki. Od grosika do złotówki” – [link](#)
- program „Moje finanse” – [link](#)

Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych

- animacja i edukacja ekonomiczna – [link](#)
- Akademia Młodego Ekonomisty – [link](#)
- Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy – [link](#)
- Olimpiada Przedsiębiorczości – [link](#)
- portal „Co słycać w biznesie” – [link](#)

Związek Banków Polskich

- edukacja ekonomiczna – [link](#)

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

- Akademia PARP – [link](#)

Portal „Ekonomia Społeczna”

- [link](#)

Forum Obywatelskiego Rozwoju

- [link](#)
- komiksy ekonomiczne – [link](#)

Fundacja Edukacji i Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

- edukacja ekonomiczna – [link](#)